

SOLIDAARISUUTTA VAI KATEUTTA

– SUOMEN VARALLISUUS-
VEROTUKSEN TAUSTA, HISTORIA
JA TULEVAISUUS

Varallisuusveron alasajo tehtiin Suomessa pienessä piirissä työehtosopimusneuvottelujen aikana. Varallisuusveron poistaminen hyödytti rikkaimpia, mikä lisäsi Suomessa tuloeroja entisestään ja vaikeutti varallisuuden mittaamista.

MARKO KARTTUNEN

Suomen poliittisten puolueiden kannat ovat olleet varallisuusverotuksessa kaukana toisistaan. Joillekin se on tarkoittanut kateusveroa ja joillekin solidaarisuusveroa.

Varallisuusvero poistettiin Suomessa vuoden 2006 alusta osana työmarkkinaratkaisua. Oikeistopuolueet kannattivat varallisuusveron poistamista, kun taas vasemmisto oli sen säilyttämisen kannalla. Varallisuusvero oli ollut osa Suomen verojärjestelmää vuodesta 1920, jolloin säädettiin tulo- ja omaisuusverolaki. Valtion yleinen tulo- ja varallisuusvero oli otettu jo aiemmin käyttöön myös muissa Pohjoismaissa: Norjassa vuonna 1895, Tanskassa vuonna 1903 ja Ruotsissa vuonna 1911.

Varallisuusverotusta on tutkittu paljon. Veron teoreettinen tausta selviää Tuure Junnilan (1945, 166) vuonna 1945 julkaistusta, paljon siteeratusta väitöskirjasta, jossa hän suhtautui hyvin kielteisesti varallisuuden ja varakkaiden verottamiseen. Junnilan mukaan varallisuusvero pohjautui vakautetun tulon ideaan eli siihen, että omaisuus tuottaa aina tavalla tai toisella tuloa. Palkansaajan tilanne on toinen, sillä jos hänen työkykynsä lakkaa, rahat loppuvat saman tien. Toisin sanoen vakautettu tulo on saajalleen jatkuvuudeltaan varmempaa kuin työtulo. Tämän takia omaisuuden ankarampaa verotusta on perusteltu sillä, että se on työttä saatua ja ansaitsematonta. Verotuksessa ei kuitenkaan Junnilan mukaan kiinnitetty huomiota siihen, antaako verotettava omaisuus

todella vakautettua tuloa vai ei.

Seppo Penttilä (1991, 83–85) puolestaan toi väitöskirjassaan esille myönteisiä näkökulmia varallisuusverotukseen. Hänen mukaansa varallisuusveroa voidaan perustella sillä, että sen tehtävänä on verottaa sellaista tuloa, joka laajan tulokäsitteen mukaisesti kuuluu verotuksen piiriin, mutta jää siellä verotuksen ulkopuolelle. Tästä hän nostaa esille muun muassa laskennallisen edun omasta asunnosta ja omaisuuden arvonnousun. Varallisuus kasvattaa hänen mukaansa veronmaksukykyä, koska siihen liittyy aina tiettyjä etuja riippumatta varallisuuden tuotosta.

Varallisuusverotuksen sekä myönteisistä että kielteisistä perusteluista on kirjoittanut myös Kari S. Tikka (1990) Veropolitiikka-teoksessaan. Lisäksi Morris Lehner (2000) on tehnyt kattavan oikeusvertailevan esityksen varallisuusverosta eri Euroopan maissa.

**VARALLISUUSVERO
POISTETTIIN SUOMESSA
VUODEN 2006 ALUSTA OSANA
TYÖMARKKINARATKAISUA.
OIKEISTOPUOLUEET
KANNATTIVAT VARALLISUUS-
VERON POISTAMISTA, KUN
TAAS VASEMMISTO OLI SEN
SÄILYTTÄMISEN KANNALLA.**

OMAISUUSVERO-NIMITYSTÄ PIDETTIIN HARHAANJOHTAVANA, SILLÄ VERO KOHDISTUI MYÖS MUUHUN VARALLISUUTEEN KUIN OMAISUUTEEN. SE OLI LUONTEELTAAN PROGRESSIIVINEN VERO. NIMENSÄ MUKAISESTI VARALLISUUSVERO VEROTTI NIITÄ, JOILLA OLI VARAA.

VARALLISUUSVERON KUKOISTUS JA KEHITYS

Varallisuusvero astui Suomessa voimaan vuonna 1919 annetulla tilapäisellä lailla. Vuonna 1920 säädettiin ensimmäinen pysyvä laki tulo- ja omaisuusverosta. Alkuaikoina varallisuusveron katsottiin soveltuvan tasoittamaan tulojen ja varallisuuden jakaantumisen epätasaisuuksia sekä lisäävän oikeudenmukaisuutta (Rauhala 1919, 153 ja 157).

Varallisuusvero säädettiin poliittisista ja sosiaalisista syistä, koska yhteiskunnassa ei ollut eläkejärjestelmiä tai muita turvaverkkoja. Linnakankaan (2014b, 213–222) mukaan se oli myös Suomen itsenäisyyden alkuaikoina valtiontaloudellisesti merkittävä vero. Sitä kutsuttiin aluksi omaisuusveroksi, jonka osuus 1920- ja 1930-luvuilla valtion tuloja omaisuusveron yhteistuotosta nousi 20–30 prosenttiin. Osakeyhtiöiltä kerättiin kaksi kolmasosaa omaisuusveron tuotosta (Linnakangas 2014b, 213–222).

Varallisuusveroa oli maksettava Suomessa olevasta ja säädetyn varallisuuden alarajan ylittävästä varallisuudesta kuten kiinteistöistä, rakennuksista, osakkeista sekä liikkeeseen ja ammatettiin kuuluvasta omaisuudesta. Varallisuusveron maksamisesta voitiin va-

pauttaa esimerkiksi sellainen yksinäinen nainen, joka elätti yhtä tai useampia alaikäisiä tai työhön kykenemättömiä perheenjäseniä (Rauhala 1919, 153 ja 157).

Vuosikymmenten kuluessa kansalaisten varallisuus kasvoi, mutta varallisuusverolle kävi päinvastoin. Vero alkoi hiipua voimakkaasti 1960-luvulla, kun se poistettiin osakeyhtiöiltä. Varallisuusveron heikkoon tilaan vaikuttivat lisäksi muun muassa laajat verovapaudet ja epäselvytykset siitä, miten omaisuuden arvo piti määrittää verotusta silmällä pitäen.

Omaisuusveron nimi muutettiin varallisuusveroksi 1974 verolakeja uudistettaessa (Linnakangas 2014a). Omaisuusvero-nimitystä pidettiin harhaanjohtavana, sillä vero kohdistui myös muuhun varallisuuteen kuin omaisuuteen. Se oli luonteeltaan progressiivinen vero. Nimensä mukaisesti varallisuusvero verotti niitä, joilla oli varaa.

Varallisuusverotusta sääteli varallisuusverolaki (Myrsky 1995, 219). Progressiivinen varallisuusveroasteikko oli muun muassa vuonna 1988 seuraavanlainen (Laki 1069/1987):

Verotettava varallisuus (mk)	Vero alarajan kohdalla (mk)	Vero alarajan ylittävästä varallisuudesta (%)
845 000 - 1 580 000	200	1,0
1 580 000 - 3 170 000	7 550	1,5
3 170 000 -	31 400	1,7

Verotettava varallisuus saatiin, kun veronalaisista varoista tehtiin säädetty vähennykset. Veron kohteena oli Suomes-

ALOITE VARALLISUUSVERON POISTAMISEKSI
TULI TULORATKAISUN YHTEYDESSÄ
TYÖNANTAJAPUOLELTA. ELINKEINOELÄMÄN
KESKUSLIITON MIELESTÄ EI OLLUT OIKEIN,
ETTÄ OSINKOJEN VEROTUKSEN KIRISTYMISTÄ EI
KOMPENSOITAI POISTAMALLA "KATEUSVERO".

sa oleva netto-omaisuus, joka tarkoitti omaisuuden ja velkojen erotusta.

Varallisuusvero johti Penttilän (1991, 10–20) mukaan lopulta verosuunniteluun, koska samaan aikaan pankkitaletuksilla oli verovapaus ja esimerkiksi vapaaehtoisilla eläkevakuutuksilla verovähennysoikeus. Juuri ennen verovuoden päättymistä verovelvolliset siirsivät sijoituksiaan verottomiin sijoituskohteisiin ja välttyivät varallisuusverolta (Helsingin Sanomat 2002).

Penttilän (1991, 10–20) mukaan yhdeksi keskeiseksi ongelmaksi nousi myös varojen ja velkojen yhtenäinen arvonmääritys. Osa varoista oli sellaisia, joille löytyi helposti varallisuusveron perusteeksi kelpaava rahamääräinen arvo. Toisaalta osa varoista oli sellaisia, että niiden arvon määrittäminen oli työlästä ja haastavaa (Helsingin Sanomat 2007).

Lopulta varallisuusverolla ei ollut suurta valtiontaloudellista merkitystä, sillä sen tuotto oli vuosittain noin 100 miljoonaa euroa vuodessa. Varallisuusveroa maksoivat siis vain hyvin rikkaat ihmiset. Vuonna 2004 maksajia oli noin 40 000. Heistä vain parituhatta maksoi huomattavia varallisuusveroja.

Linnakankaan (2014b) mukaan vuonna

2003 noin 77 prosenttia yhteensä 177 miljardin euron verotettavasta bruttovarallisuudesta muodostui kiinteistöistä, asunto-osakkeista sekä maa- ja metsätalouden varallisuudesta. Loput varallisuudesta eli vain 23 prosenttia muodostui arvopapereista, joista pääosa oli osakkeita.

VARALLISUUSVERON ALASAJO

Alkusysäyksen varallisuusveron lakautukselle antoi vuonna 2003 valtiovarainministeriön ylijohtajan Lasse Arvelan työryhmä, joka esitti osinkoverotuksen muuttamisen ja varallisuusveron poistamisen kokonaisuutena (Helsingin Sanomat 2004c). Ehdotus oli sidottu kaksinkertaiseen osinkoverotukseen siirtymiseen. Osakkeisiin aiottiin kohdistaa jatkossa osinkovero. Koko päätöksentekoprosessia on kuvattu vaihtokauppana, jossa varallisuusveron poistolla saatiin aikaiseksi tulopoliittinen kokonaisratkaisu (Helsingin Sanomat 2004c).

Aloite varallisuusveron poistamiseksi tuli tuloratkaisun yhteydessä työnantajapuolelta. Elinkeinoelämän Keskusliiton mielestä ei ollut oikein, että osinkojen verotuksen kiristymistä ei kompensoitaisi poistamalla "kateusvero".

Sirpa Varis
Nimetön
akvarelli ja muste 2015

Hanke sai tukea muualtakin. Akava oli jo aiemmin ilmoittanut kannattavansa veron hylkäämistä. STTK:kin oli toivonut tupon neuvottelupapereissaan selvitystä siitä, lisäisikö varallisuusveron poistaminen investointeja. SAK sen sijaan ei tällaisia toiveita esittänyt. Se oli pitänyt lähtökohtana sitä, että varallisuusvero on säilytettävä.

Varallisuusveroratkaisu tehtiin lopul-

ta pienessä piirissä hallituksen sisällä. Valmis ehdotus esiteltiin työmarkkina-johtajille neuvottelujen loppumetreillä.

Varallisuusveron alasajoa johti Matti Vanhasen hallitus, joka koostui Keskuksen lisäksi SDP:stä ja RKP:stä. Veron poistamisen poliittinen arkkitehti oli valtiovarainministeri Antti Kalliomäki (sdp) (Helsingin Sanomat 2004c).

Osinkotulojen verotuksessa oli siir-

rytty yhdenkertaisesta osittaiseen kahdenkertaiseen verotukseen. Vasemmiston ehto varallisuusverosta luopumiselle oli paluu kahdenkertaiseen osinkojen verotukseen.

Alasajon taustalla oli myös se, että monet Euroopan valtiot luopuivat varallisuusverosta jo 1990-luvulla muun muassa veropohjan aukollisuuden takia (Helsingin Sanomat 2004a). Itävalta ja Tanska poistivat varallisuusveron käytöstä vuonna 1995 ja Saksa vuonna 1997. Hollanti luopui siitä vuonna 2001, Ruotsi vuonna 2007 ja Luxemburg vuonna 2006.

Toisaalta varallisuusvero on tälläkin hetkellä käytössä eräissä Euroopan maissa. Esimerkiksi Ranskassa kerätään niin kutsuttua solidaarisuusveroa yli 1,3 miljoonan euron nettovarallisuudesta ja Espanjassa yli 700 000 euron nettovarallisuudesta.

Matti Vanhasen punamultahallitus perusteli (HE 144/2005) varallisuusverotuksesta luopumista hallituksen esityksessään muun muassa seuraavasti: ”Osakkeiden varallisuusverotuksesta luopumisen jälkeen ei ollut myös varallisuusverotuksen hallinnolliset kustannukset huomioon ottaen syytä ylläpitää kiinteistöjen verotuksessa kahta päällekkäistä veromuotoa.”

Hallituksen esitykseen kantaa ottaneen valtiovarainvaliokunnan mietinnön (VaVM 44/2005) mukaan varallisuusverotuksesta luopumiseen vaikuttivat lisäksi myös verotusmuotoon liittyvät yleisesti tunnetut ongelmat: veropohjan aukollisuus ja mahdollisuus tehokkaaseen verosuunnitteluun. Tämä merkitsi käytännössä sitä, että vero kohdistui eri verovelvollisiin osin sattumanvaraisesti sen mukaan, millaista va-

TOISAALTA VARALLISUUSVERO ON TÄLLÄKIN HETKELLÄ KÄYTÖSSÄ ERÄISSÄ EUROOPAN MAISSA. ESIMERKIKSI RANSKASSA KERÄTÄÄN NIIN KUTSUTTUA SOLIDAARISUUSVEROA YLI 1,3 MILJOONAN EURON NETTOVARALLISUUDESTA JA ESPANJASSA YLI 700 000 EURON NETTOVARALLISUUDESTA.

rallisuutta he omistivat ja millaisiin verotusta pienentäviin järjestelyihin heillä oli mahdollisuus tai valmius. Veron poistamista puolsi osaltaan myös se, että varallisuusverotus oli harvinainen verotusmuoto kansainvälisesti.

Varallisuusveron poistamista perusteltiin lisäksi sillä, että varallisuusverojen merkitys verotuohtojen kannalta oli pieni ja suunta aleneva. Veron määrä oli vuonna 2003 noin 120 miljoonaa euroa, mutta vuonna 2004 arviolta enää vain 70 miljoonaa euroa (VaVM 44/2005).

Poisto oli valtapoliittisesti kiistanalainen sekä hallituksen sisällä että oppositiossa. Veron poistoa vastustaneiden vasemmistoliittolaisten valiokunnan jäsenten mukaan poistosta hyötyivät Suomen rikkaimmat, joita oli muutamia kymmeniä tuhansia. He vaativat valiokunnan vastalauseessaan varallisuusveron kumoamislakiehdotuksen hylkäämistä. Valtiovarainvaliokunnan mietintöön (VaVM 44/2005) liittyvässä vasemmistoliittolaisten vastalauseessa todettiin muun muassa:

”Emme ole yhtyneet valiokunnan enemmistön kantaan, joka vapauttaa varallisuusverosta muutaman kymme-

MYÖS VIHREIDEN EDUSTAJA VAATI VALIOKUNNAN VASTALAUSEESSAAN VARALLISUUSVERON KUMOAMISLAKIEHDOTUKSEN HYLKÄÄMISTÄ (VAVM 44/2005). VASTALAUSE PERUSTUI TASAISEN TULONJAON TEESIIN, JOKA ON OLLUT POHJOISMAISEN YHTEISKUNTAMALLIN SUURI VAHVUUS.

nen tuhatta Suomen rikkainta, sillä vero ei koske tavallista palkansaajaa saati köyhiä. Varallisuusveron poisto on räikein esimerkki hallituksen tuloeroja kasvattavasta ja eriarvoisuutta lisäävästä politiikasta. Vasemmistoliitto vaatii oikeudenmukaisuutta veropolitiikkaan. Varallisuusvero on syytä säilyttää, jotta muutama kymmenen tuhatta Suomen rikkainta omalla panoksellaan osallistuisi yhteiskunnan palvelujen ja muiden tärkeiden menojen rahoittamiseen. Samasta syystä on luovuttava kaikkein hyvätuloisimpien veronkevennyksistä (VaVM 44/2005).”

Myös vihreiden edustaja vaati valiokunnan vastalauseessaan varallisuusveron kumoamislakiehdotuksen hylkäämistä (VaVM 44/2005). Vastalause perustui tasaisen tulonjaon teesiin, joka on ollut pohjoismaisen yhteiskuntamallin suuri vahvuus. Varallisuusveron poisto tekisi 70 miljoonan euron vuosittaisen loven budjetin tulopuolelle, tukisi tuloerojen kasvua ja vaikeuttaisi hyvinvointipalvelujen rahoitusta tulevaisuudessa. Veronalennusten piti vihreiden edustajan vastalauseen mukaan olla maltillisia ja ne tuli suunnata erityisesti

pienituloisten verojen keventämiseen. Osa veronalennuksista tuli peruuttaa ja käyttää siitä syntyvä liikkumavara kuntien valtionosuuksien lisäämiseen ja köyhyiden poistamiseen.

Vastalause nosti esille myös luottamuksen merkityksen, jos varallisuusvero poistettaisiin: ”On sanottu, ettei rikkaiden rikastuminen ole ongelma, jos se ei köyhdytä muita. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Rikkaat eivät voi rikastua ilman, että se heikentäisi tavallisten ihmisten asemaa, väitetään tästä asiasta mitä tahansa. Rikastuminen näkyy esimerkiksi asuntomarkkinoilla, joilla varallisuuden lisääntyminen nostaa joillakin alueilla hintoja niin, että nuukempituloisten täytyy siirtyä syrjemmälle. Korkea keskinäinen luottamus on ollut pohjoismaisen yhteiskunnan vahvuuksia. Sääntöjä on noudatettu, koska ne on koettu reiluiksi. Edistämällä rikkaiden rikastumista hallitus vaarantaa paljon sellaista, joka Suomessa on arvokasta (VaVM 44/2005).”

Kiivasta keskustelua herätti myös verotietojen julkisuus (Helsingin Sanomat 2005). Varallisuusveron kumoamisen jälkeän omaisuustiedot eivät olleet enää

julkisia. Keskustelua käytiin yksityisyyden suojan ja julkisuuslinjan välillä. Julkisuuslinjan mukaan palkansaajien pitäisi voida suhteuttaa oma tilanteensa myös näihin todella rikkaisiin. Jatkossa oli siis mahdollista olla rikas ilman, että se näkyi julkisissa verotiedoissa.

Varallisuusveron poisto oli rankkaa hyväksyä monille hallituspuolue SDP:n eduskuntaryhmän jäsenille. Veron poiston vastapainoksi vaadittiin SDP:n eduskuntaryhmässä jonkinlainen paketti köyhimmille (Helsingin Sanomat 2004b). Ajatuskulku oli se, että sen enempää tulosopimus kuin siihen liittyvä veropakettiin eivät antaneet mitään esimerkiksi pieneläkeläisille tai työmarkkinatuella eläville.

Vasemmistoliiton riveissä tuloratkaisun kokoomuslaisia veropäätöksiä ei hyväksytty alkuunkaan. Silloinen valtiovarainministeri, Antti Kalliomäen seuraaja Eero Heinäluoma, perusteli varallisuusveron poistoa taloudella ja työllisyydellä. Hänen mukaansa vero oli harvinainen muissa OECD-maissa, eikä ollut Suomessakaan täysin toiminut, koska sitä voitiin kiertää.

SDP:n vasen laita nousi vastustamaan varallisuusveron poistamista, mikä kertoi siitä, että varallisuusvero oli ideologinen vero. Seitsemän SDP:n kansanedustajaa äänesti lopulta varallisuusveron poistoa vastaan. Eduskuntaryhmä antoi ryhmäkurin rikkojille virallisen huomautuksen. Varallisuusveron poisto nähtiin SDP:n omassa jälkianalyysissä keskeisenä syynä vaalitappioon, kun SDP hävisi eduskuntavaalit vuonna 2007 ja jäi oppositioon (Helsingin Sanomat 2010). Sekä keskustasta että kokoomus näkivät hankkeen ongelmattomana.

”KATEUSVERON” POISTAMISTA PERUSTELTIIN LÄHINNÄ SILLÄ, ETTÄ SIINÄ OLI AUKKOJA JA VEROTETTAVAA OMAISUUTTA ARVOSTETTIIN EPÄYHTENÄISESTI. SEURAUKSENA OLI VEROSUUNNITTELU JA YHDENVERTAISUUDEN HEIKKENEMINEN.

LOPUKSI

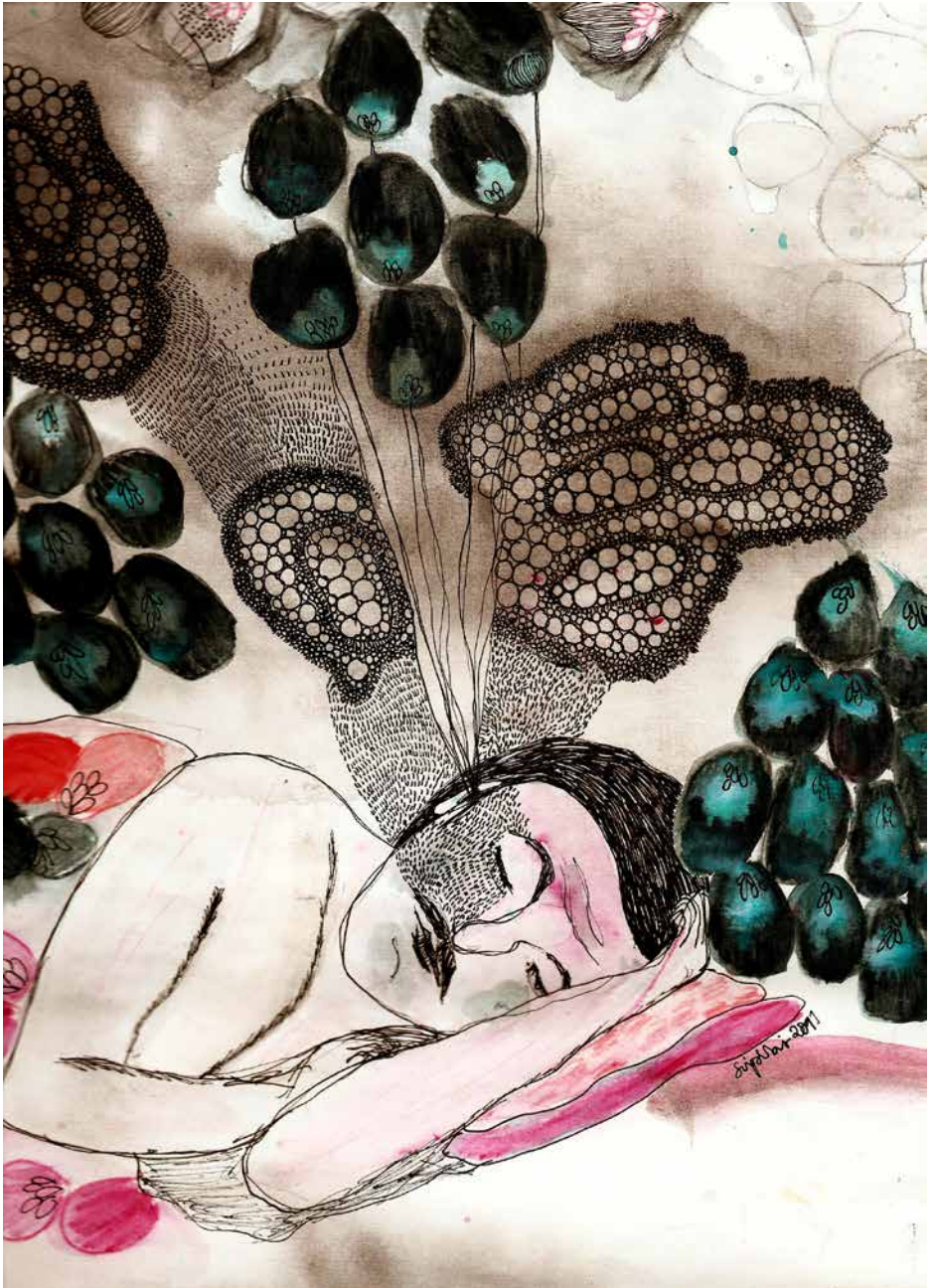
Varallisuusveron kumoamiseen liittyvää päätöksentekoprosessia voidaan luonnehtia potkuksi edustuksellisen demokratian nilkkaan. Päätös varallisuusveron lakkautuksesta tehtiin pienessä piirissä työehtosopimusneuvottelujen aikana työnantajien ja hallituksen sekä valtiovarainministeriön virkamiesten välillä. Kyseessä ei siis ollut kolmikantaan pohjautuva päätös – eduskunta seurasi sivusta.

”Kateusveron” poistamista perusteltiin lähinnä sillä, että siinä oli aukkoja ja verotettavaa omaisuutta arvostettiin epäyhtenäisesti. Seurauksena oli verosuunnittelu ja yhdenvertaisuuden heikkeneminen.

Yhteenvetona voidaan todeta, että veron poistaminen hyödytti rikkaimpia, mikä lisäsi tuloeroja entisestään. Pitäisikö meidän sitten haikailla varallisuusveroa takaisin? Tai olisiko järkevää kiristää pääomatuloveroa ja muuttaa sitä progressiivisemmäksi?

Varallisuusvero on tällä hetkellä voimassa Pohjoismaista vain Norjassa ja muualla Euroopassa muun muassa Es-

Sirpa Varis
Uni
muste ja värikynä 2011

KEVÄÄN 2015 PUOLUEIDEN EDUSKUNTAVAALIOHJELMIEN MUKAAN VASEMMISTOLIITTO (VASEMMISTON VAALIOHJELMA 2015), PERUSSUOMALAISET (PERUSSUOMALAISTEN TALOUSPOLIITTINEN OHJELMA 2015) JA VIHREÄT (VIHREIDEN POLIITTINEN TAVOITEOHJELMA 2015–2019) OTTAISIVAT VARALLISUUSVERON UUDELLEEN KÄYTTÖÖN.

panjassa ja Ranskassa. Varallisuusveron kiristäminen on noussut Ranskassa jopa yhdeksi säästöohjelman lisätulojen keinoksi.

Kotitalouksien varallisuuden jakautuminen on viime vuosina herättänyt huomattavaa mielenkiintoa (OECD 2015; Piketty 2014). Syynä on se, että varallisuuserot ovat kasvaneet 1990-luvun puoliväliin verrattuna.

Kiinteistökonsultointiyhtiö Knight Frankin raportin mukaan vuonna 2015 Suomessa oli 580 ”ultrarikkasta” eli henkilöä, jonka omaisuuden arvo ylitti 30 miljoonaa dollaria (Helsingin Sanomat 2016). Vielä vuonna 2005 ultrarikkaita oli Suomessa 384. Miljonäärejä Suomessa oli raportin mukaan viime vuonna 49 200. Suomen rikkain prosentti omisti Tilastokeskuksen varallisuustutkimuksen (Tilastokeskus) mukaan kaikesta nettovarallisuudesta 13 prosenttia vuonna 2013 ja noin 8 prosenttia vuonna 1994.

Kansainvälisesti verrattuna Suomen varallisuus ei ole kovin keskittynyttä. Esimerkiksi Yhdysvalloissa kotitalouksien varakkain prosentti omistaa nettovarallisuudesta noin 35 prosenttia. Euroalueen maista varallisuus on keskittyneintä Itävallassa ja Saksassa. Suo-

messa ja Alankomaissa varallisuuserot ovat pienimmät (Tilastokeskus).

Ennen kevään 2015 eduskuntavaaleja poliittiset puolueet ottivat hanakasti kantaa siihen, että hyvätuloisten pitää osallistua lamatalkoisiin. Kevään 2015 puolueiden eduskuntavaaliohjelmien mukaan Vasemmistoliitto (Vasemmiston vaaliohjelma 2015), Perussuomalaiset (Perussuomalaisten talouspoliittinen ohjelma 2015) ja vihreät (Vihreiden poliittinen tavoiteohjelma 2015–2019) ottaisivat varallisuusveron uudelleen käyttöön.

Vasemmistoliiton puheenjohtaja Pavo Arhinmäki on ehdottanut Suomeen solidaarisuusveroa, joka muistuttaisi varallisuusveroa (Helsingin Sanomat 2011 ja 2013). Varallisuusveron palauttamista puolsi Arhinmäen mukaan kaksi perustetta. Ensinnäkin se toisi valtiolle verotuloja. Toiseksi varallisuusveron poistamisen seurauksena varallisuustiedoista tuli ei-julkisia. Jos varallisuusvero palautettaisiin, varallisuuden kehittymistä ja jakautumista Suomessa voisi seurata esimerkiksi verotiedoista. Tämä auttaisi palkansaajia suhteuttamaan omaa tilannettaan todella rikkaiisiin.

Varallisuuden verottamisen kiristymisestä on heikkoja signaaleja. Pääomatulon verotuksen progressio on hiukan noussut. Vuonna 2016 pääomatulosta peritään 30 prosenttia aina 30 000 euroon asti. Tämän ylittävältä osalta peritään 34 prosenttia. Varallisuusveron käyttöönottoa pitäisi myös pohtia osana omaisuuden ja pääomatulojen verotuksen uudistamista.

Taloustieteen professori Thomas Piketty (2014, 84) väittää, että olemme siirtymässä takaisin 1800-luvulle. Yhteiskuntaa hallitsee pieni perinnöillä ja ko-roilla elävä eliitti.

Yhteiskunnat ovat ajautuneet kierteseen, jossa varallisuus kasautuu eliittien taskuihin. Piketty (2014, 217–266) mukaan viime vuosisadalla tuloerot pienenevät 1970-luvulle asti, mutta erot ovat sen jälkeen kääntyneet kasvu-uralle. Ratkaisuksi Piketty (2014, 345–377) nostaa eurooppalaisen progressiivisen varallisuusveron ja samoin progressiivisen tuloveron. Hän ei kannata perintöveron kumoamista. Samaan hengenvetoon hän julistaa, että varallisuustiedot pitäisi saada julkisiksi ja ve-

roparatiisit pitäisi saada kuriin.

Yksi mielenkiintoisimmista Pikettyyn havainnoista on se, että kansalaisten yhtäläinen mahdollisuus kouluttautua on paras keino suurten tuloerojen ja yhteiskunnan eriarvoistumisen torjumiseksi (Helsingin Sanomat 2014). Tämän näkökohdan mukaan Sipilän hallituksen päätös leikata opetuksesta, tieteestä ja koulutuksesta lisäisi eriarvoisuutta ja tuloeroja, jolloin menestyminen riippuisi yhä enemmän vanhempien varallisuudesta.

Tämä näkyy selvästi esimerkiksi Yhdysvalloissa, joissa tuloerot rajoittavat mahdollisuuksia päästä parhaisiin yliopistoihin. Jää nähtäväksi, onko tämä jatkossa suunta myös Suomessa, jos budjettileikkaukset kohdistuvat rankasti opintotukeen ja tiedeyhteisöön. ✕

Kirjoittaja on valtiotieteen tohtori, joka on ollut mukana Suomen varallisuusveron kehitystä itsenäisyyden aikana tarkastelleissa kansainvälisissä tutkimushankkeissa. Hän työskentelee paraikaa tutkimusjohtajana ja viestintäkonsulttina helsinkiläisessä viestintätoimistossa.

LÄHTEET:

- ✕ HE 144/2005 Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi varallisuusverolain kumoamisesta ja laiksi varojen arvostamisesta verotuksessa sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi. [<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2005/20050144>]
- ✕ Helsingin Sanomat (8.11.2002) "Varallisuusvero vuotaa kuin seula" [uutinen].
- ✕ Helsingin Sanomat (25.9.2004a) "Ruotsi koukkasi oikealta ohi" [uutinen].
- ✕ Helsingin Sanomat (2.12.2004b) "Varallisuusveron poistaminen sai osan demareista takajaloilleen" [uutinen].
- ✕ Helsingin Sanomat (3.12.2004c) "Kateusveron poistosta kapina SDP:ssä" [uutinen].
- ✕ Helsingin Sanomat (30.11.2005) "Verotiedot pidettävä julkisina" [uutinen].
- ✕ Helsingin Sanomat (2.11.2007) "Varallisuusveron poistaminen hyödytti niitä, joilla on varaa" [uutinen].

- × Helsingin Sanomat (24.8.2010) "SDP:ssä haikaillaan uudenlaista varallisuusveroa" [uutinen].
- × Helsingin Sanomat (29.10.2011) "Arhinmäki ehdottaa uutta varallisuusveroa" [uutinen].
- × Helsingin Sanomat (28.9.2013) "Arhinmäki ehdottaa uutta varallisuusveroa" [uutinen].
- × Helsingin Sanomat (14.6.2014) "Koulutus torjuu tehokkaasti eriarvoistumista" [uutinen].
- × Helsingin Sanomat (6.3.2016) "Raportti: Suomalaisten ultrarikkaiden määrä kasvoi puolella vuosikymmenessä" [uutinen].
- × Junnila, Tuure (1945) Omaisuusvero vakautetun tulon lisäverotuksen toteuttajana. Helsingin yliopisto. Helsinki.
- × Laki (1069/1987) Laki vuodelta 1988 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista [<http://finlex.fi/fi/laki/alkup/1987/19871069>]
- × Lehner, Moris (2000) "The European Experience with a Wealth Tax: A Comparative Discussion" Tax Law Review, Volume fifty-three, number four, s. 615.
- × Linnakangas, Esko (2014a) Historiallinen verokirja. Helsinki.
- × Linnakangas, Esko (2014b) "Varallisuusveron synty, hiipuminen, kuolema ja reinkarnaatio." Yritys, omistaja ja verotus: juhlaulkaisu Seppo Penttilälle, s. 213–222. Edita, Helsinki.
- × Myrsky, Matti (1995) Tulo- ja varallisuusverotus. Painatuskeskus, Helsinki
- × OECD 2015. In It Together. Why Less Inequality Benefits All. OECD Publishing, Pariisi.
- × Penttilä, Seppo (1991) Osakkeen arvo verotuksessa : tutkimus arvostamisongelmasta tulo- ja varallisuusverotuksessa erityisesti osakkeen arvoa silmällä pitäen. Helsingin yliopisto, Helsinki.
- × Perussuomalaisten talouspoliittinen ohjelma 2015 [<https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2013/04/Talouspoliittinen.pdf>]
- × Piketty, Thomas (2014) Capital in the twenty-first century. The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge.
- × Rauhala, K. N. (1919) "Verotuskysymys: selostusta ja arvostelua." Kansallisen edistyspuolueen kirjasarja; 4. Helsinki.
- × Tikka, Kari S. (1990) Veropoliitiikka. Lakimiesliiton kustannus, Helsinki.
- × Tilastokeskus. "Varallisuuserot kasvaneet Suomessa". [<https://www.stat.fi/uutinen/varallisuuserot-kasvaneet-suomessa>]
- × Vasemmiston vaaliohjelma 2015 [<https://www.dropbox.com/s/ku5qotwqpuxa9gh/Eduskuntavaaliohjelma2015.pdf?dl=0>]
- × VaVM 44/2005 Valtiovarainvaliokunnan mietintö. Hallituksen esitys laiksi varallisuusverolain kumoamisesta ja laiksi varojen arvostamisesta verotuksessa sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi. [https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/mietinto/Documents/vavm_44+2005.pdf]
- × Vihreiden poliittinen tavoiteohjelma 2015–2019 [https://www.vihreat.fi/files/liitto/Poliittinen_ohjelma2014_1.pdf]